

Input Feedback EU voor de klimaatbeleid consultatie

Vraag1

Wat vindt u van het voorgestelde beleid in de sectoren industrie, elektriciteit, gebouwde omgeving, mobiliteit en landbouw en landgebruik (Hoofdstuk 3)?

Wereldwijd is de bijdrage van ons voedselsysteem aan de uitstoot van broeikasgassen ca. 34%. De eiwittransitie (minder vlees en zuivelproductie en consumptie) en het voorkomen van voedselverspilling behoren wereldwijd tot de beste oplossingen tegen klimaatverandering. De eiwittransitie en voedselverspilling worden genoemd in het beleidsplan, echter nog nauwelijks concreet uitgewerkt. Bovendien wordt bij het veranderen van het dieet (minder dierlijke producten) specifiek verwezen naar gedragsopties en daarmee de individuele keuze van consumenten, terwijl er inmiddels heel veel bewijs is dat de keuze in de supermarkt, in het restaurant en in de snackbar op de hoek vooral wordt gemaakt op basis van de (vaak ongezonde en niet duurzame) voedselomgeving. De overheid zou hierin een veel sterkere regierol moeten spelen om de ongezonde voedselomgeving vol met producten met een hoge klimaatvoetprint (zoals vlees en zuivel) aan banden te leggen.

Zo blijkt dat 38% van de totale (scope 3) broeikasgasemissies van Ahold veroorzaakt worden door de verkoop van vlees en zuivel in de supermarkten.

Andere supermarkten in Nederland zijn hier nog niet transparant over, maar dit zal de zelfde orde van grootte hebben. Zie ons rapport uit november 2021 <https://feedbackglobal.org/wp-content/uploads/2021/10/Feedback-PolicyBrief-EUMeatSupermarket-NL-Nov2021.pdf>

Dit is een gemiste kans, ook omdat oplossingen beschikbaar zijn, en er allerlei allianties actief zijn. Feedback Europe werkt samen met de Transitiecoalitie Voedsel aan de eiwittransitie. Wij hebben een 10-puntenplan opgesteld om een omslag in de consumptie van eiwitten van 60/40 dierlijk/plantaardig naar 40/60 in 2030 te bewerkstelligen met als tussenstap 50/50 in 2025.

Ten aanzien van de veeteeltproductie, is de in het Ontwerp genoemde methaan emissiereductie van 30% in 2030, conform de Global Methane Pledge, ontoereikend. De grootste methaanuitstoot wordt veroorzaakt door veeteelt, maar deze sector valt nu nog buiten deze Pledge. Een verdubbeling van deze reductie is noodzakelijk. Een vertraagde implementatie kan op korte termijn tot substantiële temperatuurstijgingen leiden, gezien het feit dat methaan een 80 keer sterker broeikasgas is dan CO₂.

Ook ten aanzien van voedselverspilling bestaan er veel initiatieven zoals de Alliantie Tegen Voedselverspilling en andere ketensamenwerkingen en maatschappelijke initiatieven. Nederland heeft als doel (SDG 12.3) de voedselverspilling in 2030 te halveren met 1 miljard kg voedsel. Ten eerste is de aanpak van voedselverspilling (van Farm to Fork) wereldwijd één van de meest effectieve maatregelen tegen klimaatverandering.

Vraag2

Wat vindt u van het voorgestelde beleid in de horizontale beleidsagenda's, waaronder de circulaire economie, het actieplan groene banen en de betrokkenheid van burgers bij het klimaatbeleid (Hoofdstuk 4)?

Weloverwogen omgaan met onze voedselproductie en consumptie, heeft voor iedereen een positief resultaat (gezondheid, klimaat, bodem, biodiversiteit, positie boeren, etc.). De eiwittransitie en het voorkomen van verspilling moet integraal onderdeel zijn van het klimaatbeleid en de transitie naar een duurzamer voedselsysteem. Hierin is het ook van belang te kijken naar de rol van Nederland in de wereld. 60% van de broeikasgasuitstoot veroorzaakt door de Nederlandse vlees en

zuivelproductie vindt plaats buiten Nederland (waarvan 40% in Zuid Amerika met name door de sojaproductie en verandering in landgebruik). De huidige focus van het klimaatakkoord is alleen gericht op de Nederlandse uitstoot.

Door in te zetten op de eiwittransitie, het bekijzen van de externalities (door CO2 eq beprijzing) en minder verspilling is er veel te winnen: een veerkrachtige en circulaire economie, de klimaatagenda, de toekomstbestendigheid van onze landbouw, het innovatiebeleid, de Europese en nationale eiwitstrategie en de sociale agenda ofwel genoeg goed voedsel voor alle Nederlanders. Bovendien draagt het bij aan meer regie op de schaarse ruimte in ons land: minder verlies en meer verwaarden van grondstoffen leidt tot minder landgebruik om nieuw voedsel te produceren.

Vraag3

Wat vindt u van de voorgestelde governance en uitvoering van het klimaatbeleid, waaronder de invullingen van de Rijksregie, de (wetenschappelijke) Klimaatraad en de inrichting van het brede maatschappelijke klimaatoverleg (Hoofdstuk 6)?

Het is belangrijk dat de Rijksoverheid in veel opzichten de regie neemt. In het beleidsprogramma is vooral aandacht voor de energietransitie en inzet in technologie voor de landbouwtransitie. Er is ook een politieke en communicatiestrategie nodig om de veranderkrachten in de maatschappij mee te nemen. Daartoe moeten politici op zoek naar én serieus ingaan op suggesties van burgers, maatschappelijke organisaties en kleinere bedrijven.

Wij zijn voor een dergelijke governance structuur, van belang is het volgende:

1. Zorg voor een evenwichtige samenstelling en mandaat, zodat er daadwerkelijk een systemisch en integrale regie op dit belangrijke onderwerp mogelijk is. Belangrijk dat er leden aangesteld worden met kennis over en ervaring in de voedseltransitie. Verder is het noodzakelijk dat de gevestigde belangen niet oververtegenwoordigd zijn en er ruimte is voor maatschappelijke organisaties en brede belangengroepen van transitieboeren en andere transitiedoeners. Zo kunnen perverse prikkels aangepakt worden en kan een systeem worden ontwikkeld met een visie op de toekomst, zodat alle spelers in het voedselsysteem perspectief krijgen.
2. Zorg dat de Klimaatraad, naar voorbeeld van het Climate Change Committee uit het VK de autoriteit krijgt waardoor het kabinet verplicht is om op de adviezen te reageren. Vanuit onze zusterorganisatie Feedback Global in het VK is bekend dat deze CCC goed adviezen heeft gegeven aan de overheid, ook over de eiwittransitie (30% reductie van vlees en zuivelconsumption in 2032), maar dat de overheid er niets mee heeft gedaan en het ook niet hoeft uit te leggen.

<https://www.theguardian.com/environment/2022/jul/11/campaigners-legal-action-government-food-strategy-england-judicial-review>

Vraag4

Welke mogelijkheden ziet u om het beleid opgenomen in het beleidsprogramma te verbeteren en/of te versnellen?

Vanuit Feedback EU roepen wij op tot het vormen van integraal beleid:

1. Het faciliteren van de eiwittransitie en het terugdringen van verliezen in de voedselketen zijn de twee belangrijkste thema's vanuit voedsel voor de klimaatagenda. Het zijn bovendien de meest haalbare en effectieve stappen naar een meer verantwoord en duurzaam voedselsysteem, met allerlei andere voordelen (gezondheid, biodiversiteit, verminderen van de veeteeltproductie,

gekoppeld aan betere beloning boeren in relatie met stikstof, etc).

2. De overheid komt met beleid om een omslag in de consumptie van eiwitten van 60/40 dierlijk/plantaardig naar 40/60 in 2030 te bewerkstelligen met als tussenstap 50/50 in 2025. Dit beleid is een belangrijk deel van de klimaatagenda. Hierin wordt ook opgenomen de klimaatvoetprint van de dierlijke productie buiten Nederland.

3. De overheid gaat de CO2 heffing inzetten om de externe kosten van de industriële vlees en zuivelproductie te belasten en daarmee de transitie naar een meer duurzame en klimaatbestendige circulair voedselsysteem (met daarin de productie van duurzame plantaardige en dierlijk eiwitten). Voor specifieke voorstellen en achtergrond, zie <https://tappcoalitie.nl/>

4. Het terugdringen van voedselverspilling en het optimaal hergebruiken van grondstoffen in de voedselketen is een integraal en essentieel onderdeel van het beleid voor een meer circulaire economie, met name voor voedsel en biomassa, en dus ook van het beleid op kringlooplandbouw.